

Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol

Adroddiad Atodol

Adolygiad o daliadau i aelodau lleyg
cyd-bwyllgorau corfforedig

Gorffennaf 2024

Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol: adolygiad o daliadau i aelodau lleyg cyd-bwyllgorau corfforedig

1. Cyflwyniad

- 1.1 Mae Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol ("y Panel") yn gyfrifol am benderfynu ar y fframwaith cydnabyddiaeth ariannol ar gyfer taliadau i aelodau a etholwyd ac aelodau a benodwyd i brif gynghorau, awdurdodau parciau cenedlaethol, awdurdodau tân ac achub a chyd-bwyllgorau corfforedig yng Nghymru. Mae'r awdurdodau perthnasol hyn yn rhan o'r teulu llywodraeth leol.
- 1.2 Caiff democratiaeth ei chryfhau pan fo aelodaeth awdurdodau perthnasol yn adlewyrchu'n ddigonol gyfansoddiad demograffig a diwylliannol y cymunedau a wasanaethir gan y cyfryw awdurdodau. Felly, mae penderfyniadau'r Panel wedi'u gwreiddio yn yr egwyddor tâl teg, gan fod hon yn elfen allweddol o annog a galluogi pobl i gymryd rhan mewn democratiaeth leol.

2. Gwybodaeth gefndir am rôl y cyd-bwyllgorau corfforedig

- 2.1 Sefydlwyd cyd-bwyllgorau corfforedig yn dilyn sefydlu [Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau \(Cymru\) 2021](#) ("Deddf 2021") sy'n darparu fframwaith ar gyfer cydweithredu rhanbarthol drwy fecanwaith mwy cydlynol, cyson, a reolir yn ddemocrataidd o'r enw Cyd-bwyllgorau Corfforedig.
- 2.2 Mae adran 142 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn gosod swyddogaethau'r Panel mewn perthynas â thaliadau i aelodau 'awdurdod perthnasol'. Mae adran 144 o'r Mesur yn disgrifio beth yw 'awdurdod perthnasol'. Yn rheoliad 4(1)(c)(i) o Reoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Cyffredinol) (Rhif 2) (Cymru) 2021/1349, ychwanegwyd cyd-bwyllgorau corfforedig at y disgrifiad o'r 'awdurdod perthnasol' yn adran 144(2) o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, gan eu cynnwys yng nghylch gwaith y Panel o 3 Rhagfyr 2021 ymlaen.
- 2.3 Mae cyd-bwyllgor corfforedig yn gorff corfforedig ar wahân a gaiff gyflogi staff, dal asedau a chyllidebau, a chyflawni swyddogaethau. Mae pedwar cyd-bwyllgor corfforedig yng Nghymru ar hyn o bryd:
 - Cyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd (Prif Gynghorau Gwynedd, Sir Ddinbych, Ynys Môn, Wrecsam, Conwy, Sir y Fflint ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri).
 - Cyd-bwyllgor Corfforedig y Canolbarth (Prif Gynghorau Powys, Ceredigion, ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog).
 - Cyd-bwyllgor Corfforedig y De-ddwyrain (Prif Gynghorau Caerdydd, Bro Morgannwg, Sir Fynwy, Rhondda Cynon Taf, Casnewydd, Merthyr Tudful,

Caerffili, Torfaen, Blaenau Gwent, a Phen-y-bont ar Ogwr).

- Cyd-bwyllgor Corfforedig y De-orllewin (Prif Gynghorau Sir Gaerfyrddin, Sir Benfro, Castell-nedd Port Talbot, Abertawe ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro).

- 2.4 Mae gan gyd-bwyllgorau corfforedig ddyletswyddau i baratoi Cynllun Datblygu Strategol a Chynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol. Caiff y cyd-bwyllgorau corfforedig hefyd arfer pŵer llesiant economaidd, sef y pŵer i wneud unrhyw beth i wella neu i hyrwyddo llesiant economaidd eu hardal. Y nod yw cysoni dulliau datblygu economaidd, trafndiaeth a chynllunio defnydd tir i alluogi rhanbarthau i ddatblygu economïau rhanbarthol llwyddiannus ac annog twf lleol.
- 2.5 Penderfyniad ei aelodau i raddau helaeth yw sut mae cyd-bwyllgor corfforedig yn cyflawni ei swyddogaethau ac yn gweithredu. Mae'r hyblygrwydd hwn yn galluogi cyd-bwyllgorau corfforedig i wahaniaethu rhwng ardaloedd daearyddol i ddiwallu anghenion ac uchelgeisiau penodol eu rhanbarth.

3. Aelodaeth a strwythur

- 3.1 Mae Deddf 2021 yn ei gwneud yn ofynnol i arweinwyr pob prif gyngor cyfansoddol fod yn aelodau o'u priod gyd-bwyllgorau corfforedig. Mae'r arweinwyr, wrth ymgymryd â'u rolau o fewn y cyd-bwyllgorau corfforedig, yn gwneud penderfyniadau ar ran y cynghorau y maent wedi'u hethol i'w cynrychioli. Mae Awdurdodau Parciau Cenedlaethol yn aelodau o'u cyd-bwyllgor/cyd-bwyllgorau corfforedig rhanbarthol at ddibenion paratoi'r Cynllun Datblygu Strategol.
- 3.2 Disgwylir i gyd-bwyllgorau corfforedig hefyd ymgysylltu â sefydliadau neu gyrff o fewn eu rhanbarth, a'u cynnwys yn eu gwaith drwy, er enghraifft, gyfethol cynrychiolwyr prifysgolion a byrddau iechyd lleol. Y cyd-bwyllgorau corfforedig sy'n penderfynu pwy gaiff ei gyfethol ac ar ba delerau (gan gynnwys a oes gan aelodau cyfetholedig hawl i bleidleisio).
- 3.3 Caiff y cyd-bwyllgorau corfforedig sefydlu is-bwyllgorau i gefnogi eu gwaith gweinyddu a llywodraethu. Mae'r [canllawiau statudol ar gyd-bwyllgorau corfforedig](#) yn nodi disgwyliad y bydd cyd-bwyllgorau corfforedig yn sefydlu is-bwyllgorau ar gyfer pob un o'r meysydd gweithredol allweddol y maent yn eu harfer. Fodd bynnag, nid yw'r canllawiau yn nodi sut y dylent wneud hynny. Er enghraifft, gallai cyd-bwyllgor corfforedig benderfynu bod is-bwyllgorau yn cael eu harwain gan aelod neu ddeiliad portffolio o weithrediaeth y cynghorau cyfansoddol ac y bydd aelodau portffolio o gynghorau eraill y rhanbarth yn bresennol. Gallant hefyd benodi aelodau lleyg sydd â hawliau pleidleisio.
- 3.4 Mae'n ofynnol i gyd-bwyllgorau corfforedig fod â Phwyllgor Llywodraethu ac Archwilio y mae [un rhan o dair o'r aelodau yn aelodau lleyg annibynnol](#).

3.5 Er bod statws cyfreithiol aelod lleyg yn wahanol i statws aelod cyfetholedig awdurdod perthnasol arall, mae gan bob un ohonynt hawliau pleidleisio ac maent yn rhannu rolau a chyfrifoldebau tebyg. Maent yn annibynnol ac nid ydynt yn aelod nac yn gynrychiolydd cyngor neu gorff cyfetholedig.

4. Taliadau cyfredol

4.1 Ystyriodd y Panel y trefniadau tâl ar gyfer cyd-bwyllgorau corfforedig yn ei [Adroddiad Blynyddol 2022 i 2023](#). Roedd cyd-bwyllgorau corfforedig yn eu camau cynnar a'u hunig aelodau'n arweinwyr yr awdurdodau 'cartref'. Daeth y Panel i'r casgliad na fyddai cyflog ychwanegol yn cael ei dalu mewn perthynas â'u rôl ar gyd-bwyllgor corfforedig, ond cytunwyd y byddai'r tâl yn cael ei adolygu wrth i'r cyd-bwyllgorau corfforedig ddatblygu.

4.2 Fodd bynnag, penderfynodd y Panel dalu cyfraniad at gostau gofal a theithio a chostau cynhaliaeth i bob aelod cyd-bwyllgor corfforedig. Cafodd y penderfyniad hwn ei gynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol hwnnw.

5. Beth sydd wedi newid?

5.1 Ym mis Tachwedd 2023, cyhoeddodd [Archwilio Cymru adroddiad ar gyd-bwyllgorau corfforedig](#). Mae cyd-bwyllgorau corfforedig bellach yn fwy sefydledig. Sefydlwyd Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, ac is-bwyllgorau eraill, a phenodwyd aelodau lleyg.

6. Cysondeb y dull gweithredu ar draws y teulu llywodraeth leol

6.1 Mae'r ffioedd presennol ar gyfer aelodau a gyfetholwyd i brif gynghorau, awdurdodau tân ac achub ac awdurdodau parciau cenedlaethol wedi'u nodi ym [Mhenderfyniadau'r Panel ar gyfer 2024](#). I'r gwrthwyneb, nid yw'r Panel eto wedi gosod ffi ar gyfer aelodau lleyg cyd-bwyllgorau corfforedig.

6.2 Mae'r Panel yn cydnabod bod aelodau lleyg cyd-bwyllgorau corfforedig yn gwneud cyfraniad gwerthfawr i ddemocratiaeth leol yng Nghymru. Mae'n credu y dylid eu talu'n deg.

6.3 Mae'r Panel o'r farn ei bod yn bwysig bod taliadau a lwfansau i aelodau a etholwyd ac aelodau a benodwyd i'r holl awdurdodau perthnasol o fewn y teulu llywodraeth leol yn deg ac yn gyson.

6.4 Mae'r Panel yn credu bod y sefyllfa bresennol yn anghyson. Felly, mae'n gofyn am eich barn ynghylch cysoni'r dull a ddefnyddir i dalu aelodau lleyg cyd-bwyllgorau corfforedig â thâl aelodau cyfetholedig ar draws yr awdurdodau perthnasol o fewn y teulu llywodraeth leol.

7. Ymgynghoriad

7.1 Cyhoeddodd y Panel adroddiad atodol drafft ar gyfer ymgynghori arno dros gyfnod o bedair wythnos. Gofynnodd yr adroddiad atodol drafft a ddylid talu aelodau lleyg cyd-bwyllgorau corfforedig yn yr un modd ag aelodau cyfetholedig awdurdodau perthnasol eraill.

7.2 Mae'r Panel yn mynegi ei werthfawrogiad i'r rhai a gymerodd yr amser i anfon eu barn a'u sylwadau.

7.3 Roedd bron pob ymateb yn gefnogol i'r dull a nodwyd yn yr adroddiad.

O ganlyniad, mae'r Panel wedi penderfynu cyhoeddi'r adroddiad terfynol heb unrhyw ddiwygiadau ac wedi dod i'r penderfyniad a ganlyn:

Penderfyniad 1

Bydd aelodau lleyg Cyd-bwyllgor Corfforedig yn cael eu talu ar yr un sail ag aelodau cyfetholedig (lleyg) sydd â hawliau pleidleisio cyrff eraill o fewn y teulu llywodraeth leol.

Nodir y symiau isod.

Tabl 1: taliadau a wneir i aelodau lleyg cyd-bwyllgorau corfforedig

Rôl	Cyfradd tâl fesul awr	Cyfradd tâl hyd at 4 awr	Cyfradd tâl 4 awr a throsodd
Cadeiryddion lleyg pwyllgorau	£33.50	£134	£268
Aelodau lleyg cyffredin sydd â hawliau pleidleisio	£29.75	£119	£238

Bydd yr adroddiad yn effeithiol o'r dyddiad cyhoeddi.